

ho mluvení o otázkách, jež s projednávaným předmětem vůbec nesouvisí. V poslední době byl zejména se strany sociálně demokratické několikrát ventilován námět, aby byly zavedeny tak zvané interpelační dny, kdy by byly ústně projednávány podané interpelace. Jak se zdá, nenašly tyto podněty dosud ohlasu, zajisté ke škodě našeho parlamentarismu. Ze by takovéto změny mohlo být použito k účelům obstrukčním, není třeba se zajisté obávat při možnostech, které jednacím řád poskytuje. Nebylo by ani třeba, aby byly podávány formální interpelace, postačilo by úplně, kdyby se podávaly tak zvané dotazy, což jest instituce téměř nepoužívaná. Kdyby byly skutečně zavedeny takovéto interpelační dny, bylo by pak plným právem možno při debatě rozpočtové i při projednávání zákonůných osnov odmítati projevy, jež s předmětem jednání nesouvisí, což by bylo jen na prospěch parlamentu a přispělo by ke zvýšení úrovně jeho jednání.

L i t e r a t u r a .

Deset let Národní banky Československé. Jubilejní publikace o československé měně, o činnosti Národní banky Československé, o stavu a vývoji národního hospodářství Československé republiky. Vydala Národní banka Československá v Praze. 1937, stran 445, cena neudána.

Národní banka Československá zahájila svou činnost v dubnu 1926 a dovršila tudíž správním rokem 1936 první své desetiletí. Proto letos, k valné hromadě za loňský rok byla vydána tato krásná publikace, která přináší všechny údaje o organizaci a činnosti banky a podává obraz o stavu našeho hospodářství. Kromě toho cizojazyčně stručné výtahy knížky mají poskytnouti cizině příležitost k poučení o našem státě a zejména jeho hospodářských poměrech, které zároveň určují i měřítko stavu kulturního.

Jubilejní publikace je uvedena historickou studií prof. Dr. Josefa Šusty, nazvanou: Dějinná bilance československá, a zamýšlenou zřejmě právě pro informaci ciziny. Guvernér Dr. Karel Engliš napsal sem znamenitou kapitolu: Nástin vývoje čl. měny, v níž vysvětluje jednotlivá období v době převratu, období měny, období úsilí o finanční a hospodářskou rovnováhu, období deflační, konsolidační a světové krise. Pak následuje přehled zákonné úpravy čl. měny od Dr. J. Rudolfa, výklady o právní formě, správě a obchodním vedení od Dr. Č. Dvořáka a Dr. V. Kopfsteina, přehled činnosti a způsob práce studijního oddělení od Dr. Inž. M. Horny, jakož i pojednání o technické správě, tiskárně bankovek a správě oběhu bankovek, o poradním sboru ve věcech peněžnictví a o smířím ústředním orgánu. Tím jsou uzavřeny výklady o organizaci a správě banky v prvním desetiletí.

V dalším oddíle: Politika cedulové banky, nastiňují Dr. Peroutka, Ing. Malík a Dr. Kozák, v kapitole: Devisová politika, a měna, přehled o volném a vázaném platebním styku s cizinou, o vývoji devisového hospodářství, úpravě platebního styku s vázanou cizinou a platební bilanci. Přehled politiky Národní banky, pokud jde o oběh bankovek a politiku úvěrovou, podává Dr. Peroutka, Zđ. Tomášek Dr. Roos a Dr. Zika. Po pojednání o bilančních a výkazových datech následuje výstižný a podrobný hospodářský obraz Československé republiky zpracovaný Studijním oddělením. Zde jsou probrány poměry sociální, zemědělství, průmysl a živnosti, zahraniční obchod, peněžnictví, státní hospodářství, konjunkturní vývoj v jubilejním desetiletí i bursa. Na konec jsou připojeny diagramy a statistiky k hospodářskému vývoji Československa.

Jubilejní publikace je v jednotlivých částech i v celku výborně zpracována a je nejstručnější a nepřehlednější myslitelnou encyklopedií našeho hospodářství.

Dr. F. Stránecký.

In. Arnošt Bláha: Sociologie inteligence. Sociologické knihovny, sv. X., »Orbis« v Praze, 1937, 8°, str. 396, Kč 50.

Autor se obírá v tomto spise soustavným způsobem a metodami sociologického zkoumání problémem inteligence, řeší otázky svrchovaně aktuální a důležité jak pro inteligenci, chce-li rozumět sama sobě, tak i pro ostatní společnost, chce-li správně chápatí svůj vztah k inteligenci a její funkci v lidském soužití. Ukazuje, že inteligence je sociální kategorie netřídní a nestavovská a že funkcí její je vytvářet duchovní hodnoty a jednotící duchovní vazbu společnosti. Když rozebírá různé její funkční typy, psychické i sociální předpoklady, jimiž je podmíněna její funkce, hmotný i duchovní sloh jejího života a zvláště v kapitole poslední když odpovídá na otázku, pokud existuje krize inteligence, které jsou její příčiny i následky, má příležitost dotknouti se řady otázek, které zneklidňují dnes inteligenci i ostatní společnost, tak na př. její nepřizpůsobenost požadavkům povolání i doby a odtud plynoucí její vnitřní nespokojenost i vnější újmy pro kulturu, její hospodářská deprese a nezaměstnanost, proč nižší společenské vrstvy dodávají tak málo dorostu do řad inteligence, jaká je psychologie úředníka, jaký je vztah byrokracie k demokracii, vůbec jaký je poměr inteligence k činitelům mocenským, kde je kořen dnešní její životní úzkosti, kde jsou příčiny aspoň v části inteligence — odporu k socialismu a záliby pro režimy diktátorské, pokud je sama vinna svou krísí a pokud je tato krize zaviněna dnešními poměry hospodářskými a politickými. Tyto otázky jsou dnes velmi zajímavé pro každého; autorova práce nechce jen poučiti, nýbrž přináší i řadu podnětů k dalším úvahám. Knihu lze co nejlépe doporučiti; měla by být čtena všemi, jimž je určena.

Dr. Jindřich.

JUDr. F. Ehlemann-F. Volf: Českoněmecké právnícké názvosloví. — Tschechisch-deutsche juridische Terminologie. — Praha-Kompas — 1937, str. XII., 262, in 8°.

Nový právnícký terminologický slovník sluší uvítati jako pomůcku pro prakti velmi nutnou a také i prostředek k ustálení naší právnícké terminologie. Právě v 1. čísle tohoto ročníku našeho časopisu bylo poukázáno, jak je důležité, abychom měli již jednou stanovenou úřední terminologii a k tomu lze dodati, že již krátce po převratu bylo v ministerstvu vnitra rozhodnuto provésti revisi názvoslovnou, ale pro jiné náležitější práce k tomu nedošlo. Proto každou práci, která se vážně zabývá terminologií právníckou, upřímně vítáme. Autoři tohoto slovníku vyčerpali velmi důkladně slovní zásobu našich právních pramenů, jak se lze přesvědčiti nahodilými zkouškami. Setkali se tu — a sami to připomínají — s některými zásadními nesnáze, protože české texty (překlady) z 19. století, ale i z doby předpřevratové, jsou značně archaistické, ale nebylo možno se jim vyhnouti. Tuto péči schvalujeme, podobně jako možno pochváliti zařazení diferenčních termínů slovenských, čímž použitelnost knihy značně stoupla.

Samozřejmě je nejdůležitější, jak je terminologie zpracována. Nesmíme zapomínati, že jí stejně bude užívati jak Čech k překladům do němčiny, tak i Němec k překladům z češtiny a s těchto obou hledisek musíme práci posuzovati. Spravedlivě budiž řečeno, že slovník pravidelně vyhovuje. Jen namátkou a spíše pro budoucí vydání uvádím, že by bylo vhodné dobře rozlišovati některé výrazy, které jsou zahrnuty sice pod jedním heslem, které však nejsou zcela totožné. Tak hned na př. pod heslem *právo* čteme: Recht, Befugnis, Berechtigung, fas (?), tu by mělo být označeno, že je to latina!), Gerechtigkeít, Gerechtsame, tedy výrazy, které sice můžeme do češtiny z němčiny překládati většinou »právo«, aniž bychom podstatně chybili, ale ne vždy český termín »právo«, lze překládati kterýmkoliv z uvedených názvů. Jiným takovým příkladem je tu heslo *ustanovení*, které tu má dokonce 26 (!) výrazů, mezi nimi vedle *Bestimmung, Anberaumung, Anordnung* i takové jako *Designation, Determination, Destination, Kanon, Statut, Satzung* atd. Jistě tento příklad dostačí k tomu, aby bylo ukázáno, jak nelze bez bližšího výkladu shrno-

vati pod heslo jedno tolik výrazů, protože právnická terminologie se příliš již jemně liší a podobných příkladů bychom našli značný počet. Tato nesnáž způsobuje, proč tak často jsou překlady nevýstižné a proč správně překládají je pravým uměním. Pro zajímavost bych upozornil snad ještě na příklad termínu *právní* a *právnický* nebo *ústav* (Anstalt a Institut) atp. Autoři sice mnoho tyto závady obmezují tím, že u každého hesla uvádějí dostatek speciálních hesel, ale přece bych doporučoval, aby bylo uvažováno o vyznačení překladatelských fines. Zvláštnosti slovníku jsou i zkratky (ČSD: *Tschechoslovakische Staatsbahnen*, ČSR: *Tschechoslovakische Republik*), ač když již, přáli bychom si je důsledněji (na př. i Kč), ale jejich zásluhou bude, že se překlady podle tohoto slovníku budou psátí úředním pravopisem (na př. s *v*, nikoliv *w*). Domnívám se však, že je zbytečné uváděti latinské termíny v terminologii českoněmecké (na př. *práve* i *nepráve*: *per fas et nefas*), nebo termíny zcela obsoletní (*právo ořešné*: *Eichenlösungsrecht*, nebo spíše *-lesungsrecht?*, což je staré jus glandis legenda), které s klidnou myslí můžeme oželet, k dobru nových termínů.

Přál bych si, aby nové terminologie bylo hojně užíváno, neboť pouze zkušenosti z praxe mohou přispěti k jejímu zdokonalení na základě jinak dobrém a zásluhou autorů dostatečně obsáhlém. Ča.

Ročenka právnickej fakulty univerzity Komenského za študijný rok 1936/37. V Bratislave 1937. Nákladom právnickej fakulty univerzity Komenského v Bratislave.

Úvodom je otláčená slávnostná reč pána prezidenta republiky Dra Eduarda Beneša, ktorú povedal na univerzite Komenského z príležitosti jeho slávnostnej promocie na čestného doktora práv. Jej obsah bol uverejnený v dennej tlači a je i právnickému svetu dobre známy. Pred ňou sa nachádza fotografia pána prezidenta republiky a za jeho rečou fotografia J. S. p. prof. Dra Zd. Pešku, dekana právnickej fakulty. Na začiatku v časti odbornej prof. Dr. Peška, dekan právnickej fakulty, úvodom spomína obsírne dve jubileá bratislavskej právnickej fakulty minulého študijného roku. Najprv líči životopis prof. Dra Laštovku a potom prof. Dra Milotu. Pri oboch zvlášť vyzdvihuje ich vedeckú činnosť, ktorá sa počínala už v mladosti, a nakoniec hodnotí oboch z hľadiska doby poprevratovej. A tu uvádza viaceré ich diela, jak z oboru práva správneho, tak i trestného, ktoré boly veľmi cennými v dobe poválečnej pri konsolidovaní pomerov a zakladaní pevného štátneho sriadenia.

Ďalej nasledujú dva obsiahlejšie články o štúdiu právnikom a dávajú rady posluchačom, ako dobre študovať. Sú vlastne základným cyklu článkov o štúdiu na práv. fakulte zo všetkých odborov prednášaných a skúšaných. Pred dvomi rokmi sa zaoberala Ročenka oddielom historicko-právnym, minulého roku judiciálnym a štátovedeckým. Teraz pri naša posledné dva články. Prvý od prof. Dra Kizlinka, zaoberá sa úvodom do štúdia práva obchodného. Je akousi prípravou pre právnika, ktorý začne študovať obchodné právo. Oboznamuje ho so základnými pojmami a hneď ho upozorňuje na niektoré ťažkosti, zapríčinené nepresnosťou obchodného zákona na niektorých miestach. Taktiež na prísne rozlišovanie obchodnej činnosti a pojmu kupca v práve obchodnom a v bežnom nazieraní. Z tohoto hľadiska má článok pre mladého právnika veľkú cenu. Nakoniec doporučuje autor článku pilnú návštevu prednášok a cvičení, najmä spočiatku, čo je nezbytné k dokonalému prehĺbeniu sa v študijnej látke a k doplneniu knižných znalostí. — Prof. Dr. Laštovka v druhom článku zase uvádza nakrátko, možno povedať, akýsi obraz o práve správnom. Vyzdvihuje význam rozlišovania medzi naukou správnu a pozitívnym právom správnom, traktovaným v každom štáte v rámci a na základe zákonných predpisov dotyčného štátu. Poukazuje pritom na historický vývoj, jak tohoto rozlišovania, tak aj práva správneho vôbec. Rozdeľuje ďalej právo správne na časť všeobecnú a zvláštnu a zaoberá sa nimi obsírnejšie, aby oboznámil mladého právnika s kos-

trou práva správného. Konečně dáva návod, ako študovať právo správne, pričom nezabúda doporučiť pre úplnosť štúdia okrem prednášok i cvičenia, spočiatku praktické, potom seminárne.

Druhá časť administratívna obsahuje zpravu dekanovu o pomeroch fakultných: stav osobný, prednášky, knižnice, publikácie, slávnostné promocie, štatistiku o počte poslucháčov a skúškach atď. Ďalej sú uvedené publikácie členov profesorského a učiteľského sboru v štud. roku 1936/37, zprávy zo seminárnych cvičení za sebou dľa odborov a nakoniec 1936/37 promovaných v uplynulom študijnom roku.

Dr. F. Karpat.

Festschrift für Oskar Engländer. Zur Feier des 60. Geburtstages gewidmet von Fachkollegen, Freunden und Schülern, 1936. Rudolf M. Rohrer, Brünn, Wien, Leipzig. Str. 354. 8°. Cena ??

Pěkně vypravený sborník, jenž obsahuje sedmnáct příspěvků — z toho dva od českých autorů — jest pozoruhodný tím, že všechny v něm obsažené práce mají vztah k osobě a dílu oslavencově; běže se v nich zřetel k Engländerovi jakožto k hospodářskému, finančně-vědeckému a finančně-právnímu teoretikovi a žáku filosofa Brentana. To lze na př. říci jak o právně-historické práci Peterkové (»Der Kauf in den nieder-österreichischen Weistümern«) tak o finančně-vědeckém článku Weissové (»Die Gebühren im System der öffentlichen Abgaben«), o civilistickém příspěvku Charmatzové (»Die Geschichte der geldrechtlichen Bestimmungen des österreichischen Privatrechtes«) stejně jako o Hoyerově článku (»Währungsfragen im Codex juris canonici«) z oboru církevního práva.

Knihu zahajuje Adlerova úvaha o t. zv. hospodářských parlamentech (»Legislative und Wirtschaft«), po němž následuje Ammonova studie (»Grundfragen der Konjunkturtheorie und Krisenpolitik«) a článek Baireutherův (»Arbeitsbeschaffung und ihre Finanzierung«). Filosofie je zastoupena stručným pojednáním Krausovým (»Einige Bemerkungen zur allgemeinen Rechtslehre«), hospodářská teorie pak zejména důkladnou studií Müllerovou (»Das Kapital als dritter Produktionsfaktor«). Z českých autorů příspěpl Macek krátkou skizzou (»Die Kaufkraft des Geldes in anderer Beleuchtung«) a Valina delší prací (»Betrachtungen über Wirtschaftsentwicklung und Unternehmerstätigkeit«). Sborník obsahuje dále tyto články: Röpkův (»Versuch einer Neufassung des quantitativen Bevölkerungsproblems«), Schenkův (»Zur Begründung und rechtspolitischen Auswertung des Gleichheitsgedankens«), Schranilův (»Das Vereinbaren und Verhandeln im Steuerrecht«), Spitalerův (»Steuerrechtliche und betriebswirtschaftliche Fragen im Zusammenhang mit den Währungsdevaluationen«), Starkův (»Währungsverträge«) a Zieglerův (»Statistisches zur Berufsstruktur der Prager Bevölkerung«).

Dodatek tvoří životopis oslavencův a popis jeho díla od W. Starka; kniha jest opatřena také Engländerovou podobiznou (kresba jeho manželky).

Dlužno jen litovati, že se oslavenec dlouho netěšil z této pocty; čtvrt roku po svých šedesátinách zemřel.

Čakrt.

Dr. Otto Eisenstein: Unifikace zákonů v oboru zemědělském. Časových spisků min. zemědělství sv. 87., Praha, 1937, stran 24, 3 Kč.

Autor uvádí souborně výsledky unifikační činnosti v resortu ministerstva zemědělství, a to v oboru: zemědělského školství, zemědělské organizace, zemědělského družstevnictví, péče o zemědělské zaměstnance, vodohospodářských meliorací, ochrany výroby rostlinné, plemenitby hospodářských zvířat, falšování zemědělských plodin, výrobků a potřeb, veterinární policie, ochrany polního majetku, lesního práva, honebního práva, vodního práva, rybářského práva atd. Tato stručná příručka poslouží velmi dobře každému, kdo hledá poučení o legislativě v oboru zemědělském.